

TEZĂUR LITURGIC
24 NOIEMBRIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. IERARH-MUCENIC
CLEMENT I,
EPISCOPUL
ROMEI

BELGRAD, 1977

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

25. НОВЕМБАР
ЖИВОТ И СТРАДАЊЕ СВЕТОГ

СВЕШТЕНОМУЧЕНИКА КЛИМЕНТА,
папе Римског

У СЛАВНОМ и великом древном граду Риму живљаше један чувен и високородни човек, по имену Фауст, пореклом од рода древних царева римских. Жена му Матидија такође беше од царског рода, рођака римских царева Августа и Тиберија.[1] Обоје они беху незнабошци и клањаху се идолима. Они добише најпре два сина близанца, једноме дадоше име Фаустин а другоме Фаустинијан; потом им се роди трећи син, коме наденуше име Климент.

Фауст имађаше брата, који беше човек зао и бестидан блудочинац. Видећи изванредну лепоту Матидијину, он се занесе њоме и стаде је наводити на грех. Али она, веома целомудрена, не хте изневерити свога мужа и осрамотити достојанство свога царскога рода. Зато се на све могуће начине стараше да отклони од себе овог блудочинца. Не желећи га јавно излагати руглу, она никоме не каза о томе, па ни своме мужу, да

се не пронесе рђав глас о њима и не осрамоти дом њихов. Међутим, овај бесомучник дуго времена наваљиваше на њу молбама и претњама да пристане на његову нечисту жељу. Матидија, видећи да се од овог напасника може избавити једино ако му се склони с очију, реши се на следећу ствар.

Једнога дана она рече своме мужу: Прошле ноћи видех диван сан, господине мој: видех чесног и старог човека, као да је један од богова, и он ми говораше: Ако ти и два близаца твоја не отпутујете из Рима на десет година, онда ћеш заједно с њима умрети од изненадне и пагубне смрти. – Чувши то, Фауст се уплаши. И после дугог размишљања о томе, он донесе одлуку да жену и два сина пусти из Рима на десет година, расуђујући овако: „Боље је да мила супруга моја са децом буде жива, макар и у туђој земљи, неголи да овде ускоро умре изненадном смрћу“. – Стога он спреми лађу, напуни је свим потребним намирницама, па испрати у Атину жену своју Матидију са два сина близанца, и са много робова и робиња, и са много блага. Притом нареди Матидији да у Атини оба сина да на изучавање грчке мудрости. Тако се они растадоше неисказано тужни и са много суза. Матидија са два сина отпутова лађом, а Фауст са млађим сином Климентом остаде у Риму.

За време Матидијине пловидбе морем, након неколико дана настаде страховита бура на мору; валови и ветар захватише лађу и однеше у непознат крај, и у поноћи се лађа разби, и сви потонуше. Матидија, ношена бурним валовима, би избачена на камен једнога острва, недалеко од Асијске покрајине.[2] И неутешно ридаше она због потонуле деце своје, и хтеде се од горког једа и у море бацити. Али људи тога краја, видевши је где нага страховито кука и нариче, сажалише се на њу, па је узеше у свој град и оденуше. Неке пак гостољубиве жене дођоше к њој и стадоше је тешити у њеном болу. Свака од њих причаше јој своје злосрећне доживљаје, и својим саучешћем олакшаше јој донекле тугу. Једна од њих исприча јој овако: „Мој муж беше морнар; још као врло млад он се утопи у мору, и ја остадох млада удовица. Многи хоћаху да се ожене мноме, али ја, волећи свога мужа и после његове смрти, реших да останем удовица. Ако дакле хоћеш, хајдемо јој кући да заједно живимо; обе ћемо радити, и својим ћемо се рукама издржавати“. – Матидија пристаде на њен предлог, настани се у њеном дому; и радећи својим рукама, зарађиваше себи храну. И у таквом оиротовању проведе она двадесет четири године.

Деца пак Матидијина, Фаустин и Фаустинијан,

при бродолому, по Божјем промислу, такође остадоше живи: јер њих избачене на обалу угледаше морски разбојници који се тамо задесише, узеше их у своју лађу, одвезоше у Кесарију Стратонијску,^[3] и тамо продадоше једној жени, којој беше име Јуста. Она их одгаји, и даде их на школовање. Они изучише разне незнабожачке науке. Но затим чувши еванђелску проповед о Христу, они примише свето крштење, и следоваху апостоу Петру. Међутим отац њихов Фауст, живећи у Риму са Климентом и не знајући ништа каква је несрећа задесила његову жену и децу, после годину дана посла неке робове своје у Атину да сазнаду како живе његова супруга и деца; посла по њима и многе ствари. Али се ови робови његови не вратише. Треће године Фауст, немајући никакве вести о жени и деци својој, веома се растужи, па посла у Атину друге робове своје са потребним стварима. Дошавши тамо они никога не нађоше, и четврте се године вратише и известише Фауста да они никако не могуше пронаћи његову госпођу у Атини, јер нико о њој тамо чак ни чуо није, нити јој се могло ући у траг, пошто они никога од својих не обретоше. Чувши то, Фауст се још више ожалости, и стаде горко плакати. И обиђе он у Римској покрајини све приморске градове и пристаништа,

распитујући морнаре за своју супругу и децу. Али ни од кога ништа не сазнаде. Затим он направи лађу, узе са собом неколико робова и нешто блага, па крену сам да тражи своју супругу и милу децу, а најмлађег сина Климента остави са верним робовима дома да се учи књизи. И обиђе он малтене сав свет, и по мору и по суву тражећи своје миле, и не нађе их. Најзад, сав очајан он утону у дубоку тугу, и не хте чак ни кући да се врати, сматрајући да није право да се наслађује добрима овога света без омиљене супруге своје, према којој је гајио велику љубав због целомудрености њене. Одрекавши се, дакле, сваке почести и славе овога света, он се потуцаше по туђим земљама као просјак, не казујући никоме о себи ко је. Међутим дечак Климент постаде зрео човек, и беше одлично изучио све филозофске науке. Но њега свагда тишташе то што нема ни оца ни мајке. А већ беше прошло двадесет четири године откако мати његова отиде од куће, и двадесет година откако отац његов ишчезе. Изгубивши наду да су живи, он туговаше за њима као за мртвима. Уједно с тим он помишљаше и на своју смрт, пошто је добро знао да мора умрети, али није знао где ће се после смрти обрести, и има ли неки други живот иза овог краткотрајног живота, или нема.

Размишљајући о то ме, он стално беше плачан, и не хоћаше се утешити никаквим сластима и радостима овога света; и свагда беше снужден и невесео, и уздисаше из дна душе.

У то време, чувши о доласку Христовом у свет, Климент се стаде трудити да се тачно обавести о томе. И догоди му се да ступи у разговор с једним благоразумним човеком, који му исприча да је Син Божји дошао у Јудеју, дарујући живот вечни свима који испуњују вољу Оца Његова који Га је послао. Чувши то, Климент се запали неисказаном жељом да што подробније сазна о Христу и о васцелом учењу Његовом. Због тога он реши да иде у Јудеју, у којој се шираше Христова благовест. И оставивши кућу своју и велико имање, он узе са собом верне робове и велику количину злата, седе на лађу, и отплови ка Јудејској земљи. Но за време буре која их снађе на мору, он би ветром занесен у Александрију, и тамо обрете апостола Варнаву, чије учење о Христу он саслуша с уживањем. Затим он отплови у Кесарију Стратонијску, и обрете светог апостола Петра. Примивши од њега свето крштење, Климент следоваше њему са осталим ученицима, међу којима беху и два брата његова, близанци Фаустин и Фаустинијан. Али Климент не познаде њих, нити они њега, пошто су били веома мали када су се растали, и

не памћаху један другог. Апостол пак Петар, полазећи у Сирију, посла испред себе Фаустина и Фаустинијана, а Климента остави код себе, и заједно с њим седе у лађу и крену морем. За време пловидбе апостол упита Климента о пореклу његовом. Климент му онда подробно исприча каквог је порекла, и како мати његова због некаквог сна отпутова из Рима са два мала детета, а како и отац његов, пошто прођоше четири године, крену у свет да их тражи, и не врати се. Притом Климент напомену и то, да је већ двадесет година како ништа не зна о својим родитељима и браћи, и сматра да су помрли. Ово казивање потресе светог апостола Петра. И у то време, по промислу Божјем, лађа пристаде уз неко острво, на коме се налажаше мати Климентова Матидија. Тада неки изиђоше из лађе у град да купе намирнице; изиђе и апостол Петар, а Климент остаде на лађи. Идући у град, свети апостол угледа крај градске капије старицу где седи и проси милостињу. То беше Матидија, која због слабости није више могла да се храни радом руку својих, и стога прошаше милостињу, да би исхранила себе и другу старицу која је беше примила у кућу своју и која је болесна лежала код куће. Угледавши Матидију, свети апостол сазнаде духом да је она странкиња, и упита је за отачаство њено.

Уздахнувши дубоко, Матидија се расплака и рече: О, тешко мени странкињи! јер у свету нема бедније и несрећније жене од мене. – Апостол Петар, видећи је тако тешко ојађену и уплакану, стаде је брижно распитивати, ко је она и одакле је. И из разговора с њом он познаде да је она мајка Климентова, и стаде је тешити, говорећи јој: Ја знам најмлађег сина твог Климента; он се сада налази у овом крају. – А Матидија, чувши за сина свог, изгуби се од запрепашћења и радости, и постаде као мртва. – Но свети, апостол је узе за руку и подиже са земље, и нареди јој да пође за њим на лађу, говорећи јој: Не тугуј, старице, јер ћеш одмах сазнати све о сину свом.

Док они иђаху ка лађи, изађе им у сусрет Климент, и угледавши жену где иде за светим апостолом Петром, зачуди се. А она, загледавши се у Климента, који је по цртама лица јако личио на оца, упита светог Петра: Није ли то Климент, син мој? – Апостол одговори: Он је. – Матидија обисну око врата Клименту, и заплака. А Климент, не знајући ко је та жена и због чега плаче, стаде је отурати од себе. Тада му свети апостол рече: Не одгуравај, чедо, ону која те је родила. – Чувши то, Климент се расплака и паде к ногама њеним, целивајући је и плачући. И обузе их велика радост што се нађоше и

познаше. Свети Петар пак помоли се за њу Господу и исцели јој руке. А она замоли апостола да исцели старицу њену код које становаше. Свети апостол уђе у њену кућу и исцели је од болести; Климент пак даде јој хиљаду драхми[4] за прехрану своје мајке. Затим, узевши мајку заједно са исцељеном старицом, одведе их на лађу, и лађа крену. Путем Матидија упита сина за мужа свог Фауста, и чувши да је он пре двадесет година кренуо у свет да њу тражи и да отада нема никакве вести о њему, ридаше горко за њим као за умрлим, не надајући се да ће га видети жива. Стигавши пак у Антадрос,[5] они сиђоше са лађе и продужише пут сувим. Дошавши у Лаодикију, њих сретеше Фаустин и Фаустинијан, који пре њих беху стигли тамо. Они упиташе Климента: Ко је та жена странкиња што је поред вас са другом старицом? – Климент одговори: Моја мајка коју пронађох у туђини. – И стаде им причати редом, колико се времена није видео са мајком и како је она отишла од куће са два близанца. Чувши то, њима би јасно да је Климент брат њихов, и та жена – мајка њихова. И расплакавши се од велике радости, они ускликнуше: Ваистину је ово мајка наша Матидија, а ти брат наш Климент, јер ми и јесмо близанци Фаустин и Фаустинијан који са мајком

напустисмо Рим.

Рекавши то они обиснуше један другоме о врат, и плакаше много и с љубављу целиваху један другог. Призор беше дирљив: мајка се радује деци коју неочекивано пронађе здраве, и они причају како их промисао Божји спасе од потопљења, и сви радосни славе Бога. Само им једна туга тишташе душу: туга што ништа не знају о оцу свом. Затим они молише светог апостола Петра да крсти њихову мајку. И сутрадан у свитање они одоше на море, и свети апостол у прикривеном месту крсти Матидију и њену старицу у име Оца и Сина и Светога Духа, и одаславши је са синовима испред себе у стан, сам оде другим путем.

И гле, на путу стајаше благообразни муж, са седом брадом, бедно одевен, и он очекиваше апостола Петра. Када свети апостол наиђе, благообразни муж га с поштовањем поздрави и рече: Видим да си човек странац и не прост, јер само лице твоје показује да си човек благоразуман; стога желим да мало поразговарам с тобом. – Апостол на то рече: Говори, господине, што желиш. – И стаде тај човек говорити овако: Ја те данас видех у прикривеном месту на обали где се молиш, и загледавши неприметно ја се склоних, и почеках те овде мало, желећи да ти кажем ово: узалуд се

трудите молећи се Богу, јер нема никаквога Бога ни на небу ни на земљи, и нема никаквог промисла Божјег о нама, него све у свету овом бива случајно. Стога не обмањујте себе узносећи молитве Богу кога нема.

Чувши овакво расуђивање, свети Петар му рече: На основу чега ти мислиш да све бива случајно а не по Божјем уређењу и промислу, и чиме ћеш доказати да нема Бога? Ако нема Бога, ко је онда створио небо и украсио га звездама? Ко је створио земљу и оденуо је цвећем? – А човек тај, уздахнувши из дубине срца, одговори: Знам ја, господине, унеколико астрономију, а боговима тако усрдно служим као нико други. И увидех ја да је све и сва обмана, и нема никаквога Бога. Јер када би на небу био икакав Бог, он би чуо уздахе оних што плачу, обратио би пажњу на молитве оних што се моле, погледао би на патње срца које изнемогава од туге. Но пошто нема онога који би чуо и утешио у невољама, онда из тога закључујем да нема Бога. Када би било Бога, он би чуо мене који се у јаду срца молим и ридам, јер ето, господине мој, ја се двадесет година и више находим у горкој муци, и како сам се много молио свима боговима! како сам им много жртава принео! како сам много суза и ридања пролио! и ни један ме од богова не чу, и сав труд мој би узалуд. – На то му свети апостол

рече: Ти зато ниси толико времена услишен што си се молио многим боговима, ништавним и лажним, а не Јединоме, Истинитоме Богу, у кога ми верујемо и молимо Му се.

Тако разговарајући дуго с тим човеком и препирући се о Богу, свети апостол Петар познаде по казивању његовом да је то Фауст, отац Климентов и браће његове, а муж Матидијин, и рече му: Ако будеш поверовао у Јединог, Истинитог Бога који је створио небо и земљу, онда ћеш одмах видети читаве и здраве и жену и децу своју. – А он на то одговори: Еда ли ће жена моја се децом устати из мртвих? Јер сам ја сам по звездама сазнао, и од премудрог звездочатца Анувиона се уверио, да су се и жена моја и двоје деце удавили у мору.

Тада апостол Петар одведе Фауста у свој стан. Када Фауст уђе тамо и угледа Матидију, он се запрепасти, и нетремице је посматрајући с чуђењем ћуташе. Затим рече: Какво ће чудо ово бити? кога сада видим? – И пришавши поближе он кликну: Заиста је ово моја мила супруга! – И тог часа обоје од изненадне радости клонуше толико, да ни речи не могаху проговорити, јер и Матидија познаде свога мужа. А када затим она једва дође себи, рече: О, мили мој Фаусте! како си се обрео жив, када смо ми чули да си умро? Тада настаде неописива радост за све, и од

радости велики плач, јер и супрузи распознаше један другог, и деца распознаше своје родитеље; и грлећи се плакаху, и весељаху се, и благодаряху Бога. И сви који се тамо десише, видећи њихов сусрет после дугог растанка, расплакаше се и благодарише Бога. А Фауст, припавши к ногама светом апостоу, мољаше га да га крсти, јер искрено поверова у Јединог Бога. А када би крштен, он са сузама узношаше благодарне молитве Богу. Затим сви отидоше одатле у Антиохију.

Када они у Антиохији учаху вери у Христа, игемон Антиохијски дознаде све о Фаусту, његовој жени и деци, о њиховом царском пореклу, као и о томе шта су доживели, и одмах посла веснике у Рим и обавести цара о свему. Цар нареди игемону да што пре са великом чашћу отпреми у Рим Фауста и његову породицу. И када то би извршено, цар се радоваше њиховом повратку. А када сазнаде шта им се све догодило, он плакаше дуго. И тог дана цар приреди гозбу у њихову част, и указа им велико поштовање. Наредног пак дана даде им велика имања, и робове и робиње. И беху они у великом поштовању код свију.

А живљаху они веома побожно, чинећи велике милостиње убогима. И пошто тако дуго поживеше, и раздавши све невољнима, Фауст и

Матидија у дубокој старости отидоше ка Господу.

Деца пак њихова, када свети апостол Петар дође у Рим, подвизаваху се у апостолском учењу.

Нарочито блажени Климент бејаше нераздвојни ученик Петров, и учесник у свима његовим путовањима и трудовима и трпљењима за Христа, и проповедник учења Христова. Зато га апостол Петар постави за епископа пре свога распећа, које он доживе од Нерона.[6] После смрти апостола Петра и Павла, а за њима епископа Лина,[7] па за овим епископа Анаклета,[8] Климент у Риму управљаше мудро лађом Цркве Христове[9] усред буре коју тада ствараху мучитељи, и пасијаше стадо Христово с великим трудом и трпљењем, са свих страна опкољен љутим гонитељима као разјареним лавовима и крвожедним вуцима, који траже да прождеру и униште Христову веру. Налазећи се у такој опасности, он не престајаше старати се са највећом ревношћу и о спасењу душа људских, и обрати ка Христу много неверних не само из простога народа него и са царскога двора високороднике и великаше, међу којима беше и неки великаш Сисиније, и не мало њих из рода цара Нерве.[10] Својом проповећу свети Климент једном на Ускрс обрати ка Христу четири стотине двадесет четири лица високог

рода и ове их крсти. Домицилу, братаницу своју, која беше верена за Аврелијана, сина првог великаша римског, он посвети на чување девствености. Осим тога, он подели Рим између седам брзописаца, да описују страдања светих мученика које тада убијаху за Христа.

И када се учењем његовим и трудом, и чудесним делима његовим и врлинским животом стаде Црква Христова увећавати, тада мрзитељ хришћанске вере комит

Торкутијан,^[11] видевши безбројно мноштво оних који су под утицајем Климента поверовали у Христа, подстаче неке из народа да се дигну против Климента и против хришћана. И настаде у народу метеж и узбуна; побуњеници дођоше к епарху града Мамертину и стадоше викати против Климента, говорећи: Докле ће он понижавати богове наше? – друга пак, бранећи Климента, говораху: Какво је зло учинио тај човек? или какво добро дело он није учинио? Свакога болесника који је дошао к њему Он је исцелио; сваког ожалосћеног који је отишао к њему он је утешио; никада никоме он није учинио зло, него је свима учинио много добра. – Међутим остали, распаљени духом зла, викаху: Све то он чини помоћу враџбина, и служење боговима нашим искорењује. Он Зевса не назива богом; Херкула, нашег покровитеља,

назива духом нечистим; за чесну Афродиту вели да је блудница; за велику Весту каже да је треба спалити, такође и Атину и Артемиду и Хермеса; Хроноса пак и Ареја хули; уопште, све богове наше и храмове њихове он непрестано срамоти и осуђује. Стога нека он или принесе боговима жртву или нека буде уништен.

Тада епарх Мамертин, под утицајем метежа и узбуне међу грађанима, нареди да светог Климента доведу к њему. И стаде му говорити: Ти си пореклом високога рода, како сведоче о теби сви грађани Рима, али си пао у заблуду, па због тога не могу да те трпе и да ћуте; неизвесно је каквог Бога ти поштујеш, некаквог новог, називаног Христом, противног боговима нашим. Стога је теби потребно, да оставиш сваку заблуду и обману и да се поклониш боговима којима се ми клањамо. – Свети Климент одговори: Молим твоје доброумље, послушај мене а не безумне речи грубе светине која низашта устаје против мене; јер, премда многи пси лају на нас, ипак нам не могу отети оно што ми јесмо: јер ми смо људи разумни и паметни, а они су пси без разума који неразумно лају на добру ствар; метежи и побуне свагда су долазили од неразумне и неваспитане гомиле. Стога нареди им да најпре умукну, па кад настане тишина нека говори човек разуман о

важном делу спасења, и нека укаже на истинитога Бога, коме се треба с вером клањати. То и много друго говораше светитељ, и епарх не нађе у њему никакве кривице, стога и посла цару Трајану[12] извештај, да је на Климента устао народ због богова, ма да нема веродостојног сведочанства да је он крив. Цар Трајан одговори епарху да Климент мора: или принети жртву боговима, или бити послат на заточење у пусто место Понт близу Херсонеса.[13] Добивши такав одговор од цара, епарх Мамертин се ожалости због Климента, и мољаше га да не изабере себи добровољно прогонство, него да принесе боговима жртву, па ће избећи прогонство. Светитељ увераваше епарха да се он прогонства не боји, већ га, напротив, воли и веома жели. У речима светог Климента бејаше таква сила благодати, коју Бог даде њему, да епарх, ганут његовим речима, заплака и рече: Бог, коме ти свим срцем служиш, нека ти помогне у изгнанству том, на које си осуђен. – И спремивши лађу и све што беше потребно светитељу, он га отпусти. Са светим Климентом кренуше у заточење и многи благочестиви хришћани, волећи више да се са својим пастиром пате у прогонству него да без њега живе на слободи. А кад светитељ стиже у место заточења, он затече тамо више од две

хиљаде хришћана, осуђених на тесање камена у тамошњим горама. На исти посао би одређен и свети Климент. Хришћани, угледавши светог Климента, сви му једнодушно приступише са сузама и тугом, говорећи: Помоли се за нас, светитељу, да постанемо достојни обећања Христових. – Светитељ на то рече: Нисам достојан такве благодати Господа мога, који ме удостоји бити заједничарем венца нашега. И радећи с њима свети Климент их утешаваше и назидаваше својим корисним саветима. А када дознаде од њих да веома оскудевају у води, и да на леђима доносе себи воду са шест потркалишта даљине, свети Климент им рече: „Помолимо се Господу нашем Исусу Христу, да исповедницима својим отвори извор живе воде, као што отвори жедном Израиљу у пустињи када удари камен и потече вода, да бисмо се, добивши такву благодат Његову, радовали“. – И стадоше се сви молити. По завршеној молитви свети Климент угледа јагње где стоји на једном месту и подиже десну ногу, као показујући место. Светитељу би јасно да је то Господ који се јавио, а кога нико не виде сем он, и оде на то место, и рече: У име Оца и Сина и Светога Духа, копајте на овом месту. – И сви, ставши унаоколо, почеше мотикама копати, али ништа не успеше, пошто не погодише место на коме је

јагње стајало. После тога свети Климент узео малу мотику и поче копати на оном месту где је стајала Јагњетова нога, и одмах изби извор воде веома чисте и укусне, и из извора образова се река. Томе се сви обрадоваше, а свети Климент рече: Потоци веселе град Божји (Псал. 45, 5). Глас о овоме чуду пронесе се по целом крају оном, и стадоше се стицати тамо људи из свих околних градова и села, да виде реку која се неочекивано и чудесно образовала на молитве светитељеве, а и да чују учење његово. И многи вероваху у Христа, и крштаваху их свети Климент у тој води. А незнабожног народа се толико стицаше к светитељу, и толико се обраћаше ка Христу, да се сваки дан крштаваху по пет стотина душа и више. За једну годину толико се увећа број верних, да седамдесет пет цркава би подигнуто. И срушени бише сви идоли, и споменици њихови, и разорени сви идолски храмови у свој земљи оној, пошто сви житељи примише хришћанску веру. Цар Трајан, сазнавши да је у Херсонесу безброј људи поверовало у Христа, одмах посла тамо једног достојанственика, по имену Афидијана. Чим стиже тамо, Афидијан многе хришћане разним мукама умори. Али затим када виде да сви с радошћу хитају на мучење за Христа, он не хте више да мучи народ, већ се свим силама

стараше да једино Климента примора да принесе жртву. Међутим када увиде да је Климент непоколебљив у вери и чврсто стоји за Господа Христа, нареди да га метну у чамац, одвезу насред мора и тамо, са каменом о врату баце у дубину морску и утопе, да хришћани не би нашли тело његово. Док се пак то обављаше, верни стајаху на обали и силно плакаху и ридаху за светитељем. Потом два највернија ученика његова, Корнилије и Фив, рекоше свима хришћанима: „Помолимо се сви једнодушно, да нам Господ покаже чесно тело Свога мученика“.

– А кад се народ мољаше, море се повуче од обале за три потркалишта, и људи, као некада Израиљци у Црвеном Мору, идоше по суву и нађоше мермерну пештеру у виду цркве Божије, и у њој тело светитељево, и крај тела камен са којим светитељ би потопљен. Када пак верни хтедоше да узму оданде чесно тело светог мученика, онда би откривење споменутих ученицима, да тело светитељево оставе ту, јер ће се сваке године у спомен његов море повлачити од обале за седам дана, дајући на тај начин пут онима који желе доћи и поклонити се светом телу мучениковом. И биваше тако кроз многе и многе године, почевши од царовања Трајанова па све до царовања Никифора, цара грчког.[14] А тамо се молитвама светитељевим

збиваху и друга многа неисказана чудеса, јер Господ прослављаше угодника Свог.

Једне године, када се море у спомен светитеља повуче у обичајено време и много народа дође к светим моштима на поклоњење, догоди се да једно мало дете остаде у цркви, јер родитељи његови при одласку из цркве заборавише на њега. У то време море се поче враћати на своје место и покривати цркву, и сви хитаху да се што пре удаље да их море не покрије; хитаху и родитељи детета осталог у цркви, држећи да је и дете њихово изашло раније са људима из цркве. Осврћући се на све стране и тражећи га међу народом, они га не нађоше, а вратити се натраг беше немогуће, пошто море већ беше покрило цркву. Ојађени родитељи, плачући неутешно за својим дететом, отидоше кући својој са великим болом и тугом.

Наредне године море се опет повуче, и родитељи споменутог детета по обичају свом одоше и ове године да се поклоне светитељу. Ушавши у цркву они нађоше дете живо и здраво где седи крај светитељева кивота. Неописано радосни, родитељи га узеше и распитиваху га како је остало живо. А дете, показујући прстом на кивот светог мученика, говораше: Овај светитељ ме је сачувао жива; он ме је хранио, и све страхоте морске од мене одгонио.

Ово велико чудо би на велику радост родитељима и свему народу који беше дошао на празник, и сви слављаху Бога и светог угодника Његовог. И вратише се родитељи са живим и здравим дететом кући својој.

У време царовања Никифора, цара грчког, о празнику светога Климента море се не повуче, као што је то бивало свих ранијих година, и тако то потраја педесет и више година. А кад у Херсонесу постаде епископ блажени Георгије, он силно туговаше што се море не повлачи и мошти тако великог угодника Божјег, покривене водом, налазе се као под спудом. У дане његовог епископовања дођоше у Херсон два хришћанска учитеља Методије и Константин Философ, касније назван Кирило.[15] Они путоваху на проповед ка Хозарима,[16] и путем се распитиваху за мошти светога Климента; и дознавши да се оне налазе у мору, они стадоше подстицати епископа Георгија, да се потруди пронаћи ту духовну ризницу – мошти свештеноченикове.

Подстакнут од ових учитеља, епископ Георгије отпутова у Цариград и обавести о томе ондашњег цара Михаила III[17] и свјатјејшег патријарха Игњатија.[18] Цар и патријарх послаше с њим одабране људе и сав клир свете Софије.[19] Допутовавши у Херсонес, епископ

сабра сав народ, па са псалмима и песмама одоше на морску обалу, у нади да добију жељено, али се вода не раступи. После пак заласка сунца, они седоше у лађу, и одједном у поноћи светлост засија из мора: и најпре се појави глава, па затим и целокупне мошти светога Климента изађоше из воде. Епископи их са страхопоштовањем узеше, у лађу сместише, па у град свечано унесоше, и у цркви светих апостола положише. А када отпоче света литургија, збише се многа чудеса: слепи прогледаше, хроми проходаше, и сваковрсни болесници оздравише, и зли дуси из бесомучних прогнани бише – молитвама светога Климента а благодаћу Господа нашега Исуса Христа, коме слава вавек. Амин.

НАПОМЕНЕ:

[1]Октавијан Август – први цар Римски после укинућа републике у Риму, царовао од 30. године пре Христа до 14. године после Христа. Тиберије, пасторак његов, царовао од 14. године до 37. године; за царовања његовог пострадао и крсну смрт примио Господ наш Исус Христос.

[2]Асијом су Римљани називали покрајину у Малој Азији, дуж обале Средоземног Мора; у њу је спадало неколико градова; Пергам је сматран

престоницом.

[3] Или уобичајеније: Кесарија Палестинска, на источној обали Средоземног Мора.

[4] Драхма – грчки новац, равна динару.

[5] Антадрос – град на Адрамитском заливу у Мизији, северозападној области Мале Азије. Рушевине тог старог града постоје и до данас.

[6] 29. јуна 67. године.

[7] Спомен светог епископа Римског Лина (67-69. године), једног од Седамдесеторице апостола, празнује се 5. новембра и 4. јануара.

[8] Свети Анаклет – епископ Римски од 79. до 91. године.

[9] Свети апостол Климент управљао Римском црквом од 91. до 100. године.

[10] Нерва – римски цар, царовао од 96. до 98, године после Христа.

[11] Комитима су се код Римљана називали сарадници и свита управитеља области.

[12] Трајан – римски цар од 98. до 117. године.

[13] Херсонес – град у Таврици, полуострву Црнога Мора (сада Крим), налазио се у близини данашњег Севастопоља.

[14] Византијски цар Никифор царовао од 802. до 811. године.

[15] Свети Кирило и Методије – познати учитељи и просветитељи Словена.

[16] Хозари – народ туркменског порекла, живео

око Каспијског Мора и у доњем току Волге и у Предкавказју. Били делом незнабошци, делом мухамеданци, делом исповедали јеврејску веру. [17]Византијски цар Михаил III царовао од 855-867. године.

[18]Свети Игњатије управљао Цариградском црквом од 847-857. год.; затим после светог Фотија од 867-877. године.

[19]Света Софија – саборна црква Цариградска.

